

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 31. maj 2013
Dok.: 794818

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelsen af samrådsspørgsmål I (L 144)
fra Retsudvalget den 3. juni 2013

Samrådsspørgsmål I:

”Vil ministeren redegøre for, om den sag, der kom til offentlighedens kendskab pga. en aktindsigt til Berlingske Tidende, og som nu fører til, at klima-, energi- og bygningsminister Martin Lidegaard modtager en næse, ville have været kommet til offentlighedens kendskab, hvis reglerne i den foreslåede offentlighedslov havde været gældende, og vil ministeren i forlængelse heraf redegøre for sin holdning hertil?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Simon Emil Ammitzbøll (LA), Pia Adelsteen (DF) og Pernille Skipper (EL).

1. Udvalget har bedt mig om at redegøre for, om sagen, som klima-, energi- og bygningsminister Martin Lidegaard i sidste uge modtog en såkaldt næse for, ville være kommet til offentlighedens kendskab, hvis forslaget til en ny offentlighedslov – L 144 – havde været gældende.

Som det fremgår af Klima-, Energi- og Bygningsudvalgets tillægsbetænkning afgivet den 30. maj 2013, har udvalget givet klimaministeren den pågældende næse, fordi Folketinget ikke på rimelig måde blev orienteret om et hul i solcellelovgivningen i forbindelse med behandlingen af et lovforslag på området, selv om Klimaministeriet var vidende om dette huls eksistens og om konsekvenserne heraf.

Justitsministeriet har i lyset af det stillede samrådsspørgsmål kontaktet Klimaministeriet vedrørende den konkrete sag.

Klimaministeriet har i den forbindelse oplyst, at der ikke – som forudsat i spørgsmålet – har været tale om en aktindsigtsbegæring fra Berlingske Tidende. Men derimod fra en anden part, hvorefter Berlingske Business åbenbart er kommet i besiddelse af dokumenter om sagen.

I overensstemmelse med det stillede spørgsmål tager mine svar i dag udgangspunkt i Berlingske Business' dækning af historien, herunder den dokumentation, som Berlingske Business har fremlagt.

Hvis udvalget har nærmere spørgsmål til sagen, må jeg henvise udvalget til at rette spørgsmålene til klimaministeren.

Men jeg vil selvfølgelig gerne her på samrådet svare på spørgsmål vedrørende L 144 – også om hvordan de foreslåede regler vil skulle anvendes i en situation som i den konkrete sag.

2. Og lad mig starte med at svare helt klart på spørgsmålet, som jeg er blevet stillet:

Ja, offentligheden *ville* også efter forslaget til en ny offentlighedslov have fået kendskab til det forhold, som klimaministeren modtog en næse for i sidste uge.

Når jeg kan sige det så klart, så skyldes det følgende:

Det fremgår af de dokumenter, som er lagt frem af Berlingske Business, at Klimaministeriets departement og Energistyrelsen den 13. december 2012 modtog en e-mail fra Dansk Energi, som er en privat erhvervs- og interesseorganisation for energiselskaber i Danmark.

I denne e-mail oplyser Dansk Energi, at et medlem af organisationen er blevet kontaktet af en kunde, som ønsker at benytte sig af de regler, som senere betegnes som et hul i lovgivningen på området.

Dansk Energi spørger om, hvad der er det korrekte svar at give kunden, da Dansk Energi er "lidt i tvivl om det er en omgåelse af reglerne".

Henvendelsen, hvor Dansk Energi altså rejser tvivl om kundens ønske vil være en omgåelse af reglerne, sker dagen før, at lovforslaget om solceller – L 86 – skal 2. behandles i Folketinget.

Som det fremgår af den nævnte tillægsbetænkning af 30. maj 2013, er den næse, som klimaministeren har modtaget, altså givet, fordi Klimaministeriet ikke hurtigt nok herefter tog hånd om problemstillingen og orienterede Folketinget om sagen.

Den e-mail, som sagen ses at tage udgangspunkt i, er altså en henvendelse fra en ekstern privat organisation, som er sendt til Klimaministeriets departement og til en underliggende styrelse.

Der er aktindsigt i denne e-mail efter den gældende offentlighedslov, og det vil der også være efter forslaget til ny offentlighedslov.

3. Lad mig her slå fast, at der er tale om et *eksternt* dokument.

Denne e-mail ville dermed *ikke* have været undtaget efter ministerbetjeningsreglen i lovforslagets § 24.

Som jeg har redegjort for tidligere, indebærer denne bestemmelse, at retten til aktindsigt ikke omfatter interne dokumenter og oplysninger, der udveksles mellem et ministeriums *departement* og dets *underordnede myndigheder* og mellem *forskellige ministerier* på et tidspunkt, hvor der er konkret grund til at antage, at en minister har eller vil få behov for embedsværkets rådgivning og bistand.

Da der ikke er tale om en e-mail, som er udvekslet mellem departementer og styrelser eller departementer imellem, er dokumentet *ikke* omfattet af § 24.

Også efter forslaget til en ny offentlighedslov ville man altså kunne få aktindsigt i henvendelsen fra Dansk Energi, hvoraf det som nævnt fremgår, at Klimaministeriet blev gjort opmærksom på problemstillingen dagen før 2. behandlingen af lovforslag L 86.

4. Herudover indeholder sagen en lang række andre dokumenter.

Der er tale om dokumenter, som i lyset af, hvad jeg har sagt, ikke kan antages at have været afgørende for, at sagen kom til offentlighedens kendskab. Det drejer sig bl.a. om e-mailkorrespondance mellem departementet og Energistyrelsen om den omhandlede problemstilling.

Det er Justitsministeriets umiddelbare vurdering, at denne korrespondance ville være omfattet af den foreslåede § 24 om ministerbetjening.

Men det er samtidig i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at visse oplysninger i disse dokumenter ville kunne være omfattet af ekstraheringspligten, som findes i lovforslagets § 28 og § 29.

I forhold til § 28 ville det i den her situation især være relevant at vurdere, om der kunne være oplysninger om sagens faktiske grundlag. Dem ville der i givet fald skulle meddeles aktindsigt i. Det svarer til reglerne i dag.

I forhold til § 29 ville det især være relevant at se på, om der i dokumenterne ville være interne faglige vurderinger i endelig form, som indgår i en sag om bl.a. et fremsat lovforslag. Sådanne vurderinger vil som noget nyt også være undergivet aktindsigt, selv om dokumentet som sådan er undtaget fra aktindsigt efter f.eks. § 24.

Jeg kan f.eks. nævne, at den fremlagte korrespondance mellem Klimaministeriets departement og Energistyrelsen slutter med, at styrelsen den 24. januar 2013 sender en e-mail med to notater til departementet, som departementet har bestilt hos styrelsen. De to notater, som er henholdsvis en indstilling med et resumé og et fire sider notat om det omtalte hul i lovgivningen, er sendt som filer vedhæftet den pågældende e-mail.

Disse notater ses ikke at være blevet fremlagt i forbindelse med pressens dækning af sagen, men Klimaministeriet har oplyst, at notaterne også blev udleveret i forbindelse med den meddelte aktindsigt.

Og der er en række oplysninger heri, som det er Justitsministeriets umiddelbare vurdering ville skulle ekstraheres efter reglerne i forslaget til en ny offentlighedslov . Det drejer sig f.eks. om faktiske oplysninger om en konkret henvendelse fra en produktudvikler og om antallet af installerede solceller i Tyskland, som fremgår af det omtalte fire sider

notat om det nævnte hul i solcelleloven, som Energistyrelsen den 24. januar 2013 sendte til Klimaministeriets departement.

Der ville med andre ord også efter reglerne i lovforslaget være adgang til aktindsigt i en række oplysninger i dette dokument – og hermed også i oplysningen om dokumentets eksistens.

5. Samtidig er der korrespondance i denne sag, som ville være omfattet af den foreslåede § 24 om ministerbetjening. Den konsekvens af forslaget til en ny offentlighedslov har vi her i udvalget drøftet flere gange. Forslaget til en ny offentlighedslov indeholder mange udvidelser af mulighederne for aktindsigt og nogle få indskrænkninger af mulighederne for aktindsigt.

Som sagt mener jeg – og flertallet bag lovforslaget ikke – at det bør være afgørende, om en minister får sin rådgivning og bistand fra embedsmændene i kontoret længere nede ad gangen i departementet eller fra en styrelse under ministeriet.

Og det er som nævnt vigtigt at huske på, at selv om et dokument kan undtages fra aktindsigt efter § 24, skal der stadig foretages en vurdering af, om dokumentet indeholder oplysninger omfattet af ekstraheringspligten.

De konkrete sager, som jeg skriftligt har besvaret en række spørgsmål om, og som vi også har drøftet her i udvalget, viser, hvor vigtige reglerne om ekstrahering er. Lad mig nævne et par af de såkaldte sager, der er ganske illustrative for, at konsekvenserne af vedtagelsen af forslaget til en ny offentlighedslov bestemt er mere nuanceret, end man umiddelbart får indtrykket af ved at følge dele af debatten om lovforslaget:

Det gælder f.eks. mine besvarelser af spørgsmål nr. 29, 130 og 131 om Energistyrelsens notat om mulig momssvindler i CO₂-kvoteregistre.

Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 29, er det Justitsministeriets umiddelbare vurdering, at det pågældende notat med nogle enkelte undtagelser udgør relevante oplysninger om sagens faktiske grundlag, som der vil være ret til aktindsigt i efter lovforslagets almindelige regler. Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 130, deler Klima- og Energiministeriet Justitsministeriets umiddelbare vurdering af det pågældende dokument.

Et andet godt eksempel på ekstraheringsreglernes anvendelse er mine besvarelser af spørgsmålene om Sundhedsministeriets notits om samarbejdet med Rigsrevisionen i sagen om overbetaling af private sygehuse. Det er som bekendt mine svar på spørgsmål nr. 31 og 129.

Det fremgår heraf, at det er Justitsministeriets umiddelbare vurdering, at den omhandlede notits i al væsentlighed indeholder oplysninger, som er ekstraheringspligtige efter lovforslagets § 28, stk. 1, 1. pkt. Som det fremgår af besvarelsen, gælder det dog ikke navnlig notitsens næstsidste afsnit, som ses at indeholde Sundhedsministeriets kommentar til et konkret forhold. Og som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 129, deler Sundhedsministeriet Justitsministeriets umiddelbare vurdering af det pågældende dokument.

Også sagen om brevet fra den daværende forsvarschef til den daværende forsvarsminister om tolke i Afghanistan viser, hvor vigtige ekstraheringsreglerne er. Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 128, vil lovforslagets regler om ekstrahering efter Justitsministeriets og Forsvarsministeriets umiddelbare vurdering føre til, at det pågældende dokument i al væsentlighed indeholder oplysninger, som er ekstraheringspligtige.

6. Og optakten til dette samråd viser, at man skal passe på med for hurtige og håndfaste konklusioner på enkeltsager, hvor man ikke har haft lejlighed til at vurdere sagens enkelte dokumenter.

Udtaler man sig på et uoplyst grundlag, er risikoen her – som i andre sammenhænge – at man bidrager til en alt for unuanceret debat om forslaget til en ny offentlighedslov.

Som jeg startede med at sige: Offentligheden *ville* have fået kendskab til sagen, som klimaministeren i sidste uge modtog en næse for, også efter reglerne i forslaget til ny offentlighedslov.

Dét dokument, som indeholder afgørende oplysninger om sagen, er undergivet aktindsigt i dag, og vil også være undergivet aktindsigt efter de foreslåede regler.

Det vil med andre ord sige, at offentligheden også fremover vil få adgang til oplysningerne om, at Klimaministeriet havde kendskab til det såkaldte hul i loven mellem 1. og 2. behandling af lovforslaget.

Sagen er også et godt eksempel på, at mulighederne for parlamentarisk kontrol er uberørt af forslaget til ny offentlighedslov. De mange muligheder, Folketinget har for at føre kontrol med regeringsmagten, er med andre ord præcis de samme og altså helt usvækkede.

Klimaministerens forklaringer til Folketinget er som bekendt sket under ministeransvar. Der er udarbejdet en omfattende redegørelse om sagen til Folketinget, ligesom der også i den forbindelse er blevet udleveret oplysninger til Folketinget fra en lang række dokumenter i sagen.

Udarbejdelsen af den omfattende redegørelse, og henvisningen i den forbindelse til en række yderligere dokumenter er sket uafhængigt af of-

fentlighedsloven. Præcis det samme vil også kunne ske, når den nye offentlighedslov er trådt i kraft.

Læser man den omfattende redegørelse om sagen, fik Folketinget her klar besked om forholdene i Klimaministeriet og traf sin beslutning om en såkaldt næse til ministeren på baggrund heraf.

Med andre ord: Den parlamentariske kontrol gik sin gang i denne sag. Og det vil på præcis samme måde være tilfældet efter forslaget til en ny offentlighedslov.

7. Så for at slutte, hvor jeg startede:

Offentligheden *ville* have fået kendskab til sagen, som klimaministeren i sidste uge modtog en næse for, selv om lovforslaget om en ny offentlighedslov havde været gældende.

Tak for ordet.